

Jari Koskela ps ym.

Lakialoite laiksi perintökaaren muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa perintökaarta ehdotetaan muutettavaksi siten, että testamentti on laadittava kirjallisesti ja jätettävä rekisteröitäväksi Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtionvirastolle. Näin varmistettaisiin, että testamentin olemassaolosta tai oikeellisuudesta ei jää epäselvyyttä ja perinnönjako perustuu ajantasaiseen testamenttiin. Muutos vähentäisi testamenttien moitekanteita tuomioistuimissa, parantaisi oikeusvarmuutta ja vähentäisi siten perinnönjakoa koskeviin oikeusriitoihin liittyviä oikeudenkäyntikuluja. Muutokseen sisältyisi siirtymäaika, jonka aikana nykyisen lain voimassa ollessa laadittuja testamentteja voitaisiin soveltaa, mikäli henkilö ei ole jättänyt testamenttiaan rekisteröitäväksi tämän lain edellyttämällä tavalla.

PERUSTELUT

Nykyisellään testamentteja ei talleteta maistraattiin avioehtoju tapaan, vaan testamentin säilytys on tekijän itsensä vastuulla. Tämän vuoksi perinnönjaon yhteydessä tulee monesti esiin epäselvyyksiä koskien muun muassa sitä, onko testamentin tekijä ollut testamenttia tehdessään oikeustoimikelpoinen, onko hän laatinut useampia testamentteja ja mikä niistä on viimeisin versio, ja lisäksi testamentin määräykset itsessään voivat olla monitulkintaisia. On myös mahdollista, että perilliset tietoisesti hukkaavat epämieluisaksi koetun testamentin. Epäselviä perinnönjakvoja selvitetään moitekanteina kärjäoikeuksissa noin sata joka vuosi, ja tapaukset ovat monesti epäselviä sekä todistelun näkökulmasta ongelmallisia, kun perinnönjättäjä ei ole enää itse selvittämässä omaa tahtoaan.

Testamentin tallettaminen maistraattiin varmistaisi sen, että tieto testamentin olemassaolosta olisi aina yksiselitteinen, käytettävissä olisi viimeisin versio testamentista eikä olisi epäselvyyttä siitä, onko testamentti tehty oikeustoimikelpoisena. Maistraatin pitäisi tarvittaessa selvittää tekijän oikeustoimikelpoisuus testamentin tallettamisen yhteydessä. Tämä poistaisi myös joskus kiusallisiakin tilanteita aiheuttavan tarpeen etsiä testamentille esteettömiä todistajia, sillä maistraatti hoitaisi testamentin oikeaksi todistamisen viran puolesta. Kun testamentti laadittaisiin aina kirjallisessa muodossa, olisi selvää, että kyseessä olisi testamentin tekijän oma viimeinen tahto, eikä olisi vaaraa siitä, että hänen väitettäisiin ilmaisseen suullisena testamenttina jotain, mitä hän ei ole oikeasti tahtonut.

Lakialoite LA 40/2022 vp

Tulevaisuudessa perinnönjakoon liittyvät epäselvyydet tulevat todennäköisesti lisääntymään, kun ihmisten elinikä pitenee ja samalla myös uusioperheiden määrä jatkaa nousuaan. On todennäköistä, että nykytilan jatkuessa käräjäoikeudet joutuvat tulevaisuudessa yhä enemmän selvittämään testamenttien moitekanteita.

Testamenttien tallettaminen maistraattiin säästäisi tuomioistuinten resursseja, osapuolten oikeudenkäyntikulut vähenisivät ja perinnönjakoprosessi nopeutuisi. Lakimuutoksella olisi lisäksi positiivinen vaikutus oikeusvarmuuteen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

perintökaaren muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan perintökaaren (40/1965) 13 luku ja
muutetaan 10 luku sekä 14 luvun 4 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 700/1990, seuraavasti:

10 luku

Testamentin tekemisestä ja peruuttamisesta

1 §

Testamentti on tehtävä kirjallisesti ja allekirjoitettava.

2 §

Testamentti on jätettävä rekisteröitäväksi Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtionvirastolle kirjallisesti ja henkilökohtaisesti.

3 §

Testamentin rekisteröinnin yhteydessä Digi- ja väestötietovirasto tai Ahvenanmaan valtionvirasto selvittää, onko testamentin tekijä tämän lain 9 luvun 1 §:n mukaisesti oikeutettu tekemään testamentin ja oikeustoimikelpoinen.

4 §

Testamentti tulee voimaan, kun se on rekisteröity.

Lakialoite LA 40/2022 vp

5 §

Testamentti muutetaan tai peruutetaan kirjallisesti jättämällä uusi testamentti rekisteröitäväksi tai kirjallinen ilmoitus testamentin peruuttamisesta tämän luvun 2 §:n mukaisesti.

Mikäli henkilö peruuttaa testamenttinsa, hänellä ei ole voimassa olevaa testamenttia ennen kuin hän on jättänyt uuden testamentin rekisteröitäväksi 2 §:n mukaisella tavalla.

14 luku

Testamentin tiedoksi antamisesta ja moitteesta

4 §

Testamentin tekijän kuoltua on Digi- ja väestötietoviraston tai Ahvenanmaan valtionviraston annettava testamentti tiedoksi perillisille haastemiehen välityksellä tai muutoin todistettavasti ja heille on annettava samalla oikeaksi todistettu jäljennös testamentista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan, mikäli testamentin tekijä on kuollut 1.1.2023 tai myöhempanä ajankohdana. Mikäli testamentin tekijä kuolee 31.12.2022 tai aikaisempänä ajankohtana, sovelletaan tämän lain voimaantuloa ennen voimassa olleita säädöksiä, mikäli testamentin tekijä ei ole toimitanut testamenttiaan rekisteröitäväksi Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtionvirastolle 10 luvun mukaisesti.

Helsingissä 15.9.2022

Jari Koskela ps
Jari Ronkainen ps
Sheikki Laakso ps
Kaisa Juuso ps
Ritva Elomaa ps
Vilhelm Junnila ps
Leena Meri ps
Jussi Wihonen ps
Sari Essayah kd